Pošta 14. X. 1930 krat, priloga

Poštnina plačana v gotovini. IZHAJA VSAK TOREK, ČETRTEK IN SOBOTO. Cena posamezni številki Din 1·50.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici štev. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII. Telefon št. 2552. LJUBLJANA, v torek, dne 14. oktobra 1930. Telefon št. 2552. ŠTEV. 120.

Dr. Adolf Golia:

Zakonodaja o vodnih silah in naše gospodarstvo.

Uvod.

Naša kraljevina je bogata na vodnih silah, vendar je žal velik del razpoložljivih vodnih sil neizkoriščen. V eminentnem interesu našega gospodarstva je, da se čim preje omogoči eksploatacija tega mrtvega kapitala našega narodnega bogastva. Naloga države je, da z učinkovitimi sredstvi pospešuje privatno podjetnost na polju vodnega gospodarstva. Predvsem je pa potrebno, da se ustvari pravna podlaga za produktivno delo v tej stroki. Sedanja pravna razcepljenost glede vodopravnih predpisov, ki postoje v poedinih delih naše kraljevine, ne nudi podjetjem potrebne pravne sigurnosti ter zlasti ovira ustanovitev novih hidrotehničnih naprav. Pri tem je posebej pripomniti, da na ozemlju prejšnje Bosne in Hercegovine ter prejšnje Črne gore glede vodnega prava sploh ne postoje nikake zakonske določbe.

Pravilno uvaževajé ravno navedene okolnosti je ministrstvo za kmetijstvo in vode že v letu 1927. izdelalo načrt Zakona o izkoriščanju vodnih sil. V letu 1928. je sledil drugi, v letu 1929. pa tretji ministrski načrt tega za gospodarsko bodočnost naše kraljevine tako važnega zakona. Gospodarskim korporacijam je bila takrat dana prilika, da so zavzele svoje stališče glede teh zakonskih načrtov ter predlagale konkretne spremembe poedinih določb. Pred kratkim je ministrstvo za gradbe, na katero je medtem prešla pristojnost za ureditev te pravne materije, dostavilo Vrhovnemu zakonodajnemu svetu v razpravo končno redakcijo tega zakonskega projekta. Načrt zakona o izkoriščanju vodnih sil, o katerem bo Vrhovni zakonodajni svet razpravljal predvidoma v najbližjem času, je že četrti ministrski načrt tega zakona. Ker ta poslednji načrt ni bil dostavljen gospodarskim korporacijam v izjavo, se sme domnevati, da je v bistvu identičen z ministrskim načrtom iz leta 1929. ter bazirajo na tej predpostavki naša nadaljna izvajanja.

Naloge vodopravne zakonodaje in hibe dosedanjih načrtov.

Glavna naloga zakona o izkoriščanju vodnih sil je ta, da se ustvari solidna in trajna zakonska podlaga za racijonelno eksploatacijo prirodnih vodnih sil ter da se s primernimi odredbami bodri in pospešuje privatna podjetnost na tem polju. Žal smo v dosedanjih zakonskih načrtih pogrešali izrazito tendenco v tem pravcu. Osnovna načela vseh dosedanjih načrtov so bila naravnost v protislovju s spredaj označeno nalogo vodopravne zakonodaje. V mislih imam predvsem določbo o dobi trajanja vodpravnih koncesij ter določbo, po kateri naj preidejo po poteku koncesijske dobe vodne naprave z vsemi pripadajočimi deli brez vsakršne odškodnine in proste vseh bremen v državno last.

Kar se tiče časovne omejitve vodopravnih koncesij, se taki omejitvi v načelu ne more nasprotovati. Že predvojni vodopravni zakoni predvidevajo možnost take omejitve. V modernih povojnih zakonih pa prevladuje tendenca, da naj se vodopravna koncesija načeloma podeli samo za gotovo dobo let. To je pravilno, kajti od države se ne more zahtevati, da bi se s podelitvijo vodopravne koncesije za večne čase odrekla pravici razpolaganja z vodnimi silami. Na drugi strani je pa potrebno, da se pri določitvi koncesijske dobe primerno upošteva obseg naprave ter višina potrebnih investicij z ene strani ter svrha naprave z druge strani. V slednjem pogledu je treba voditi zlasti račun o interesih industrijskih in rudarskih podjetij, ki uporabljajo vodno silo za svoj pogon. Ako se v takih primerih že ne prizna koncesija za ves čas, dokler dotično industrijsko odnosno rudarsko podjetje obratuje, je treba vsaj predvideti možnost podaljšanja prvotne koncesijske dobe, kakor je to urejeno v raznih vodopravnih zakonih drugih držav. V očigled dejstvu, da je velik del razpoložljivih vodnih sil neizkoriščen ter da je izkoriščanje teh prirodnih sil ne samo v interesu privatnih podjetnikov, temveč v splošnem državnem interesu, naj bi se postopalo pri določitvi koncesijske dobe kar najliberalneje.

Določba, da naj preidejo vodne naprave z vsemi pripadajočimi deli po poteku koncesijske dobe brez odškodnine v državno last, gre odločno predaleč ter bi uzakonitev take določbe napredku elektrifikacije in v zvezi s tem industrijalizaciji naše zemlje le škodovala, ne pa koristila. Izgleda, da so služile pri redakciji teh odredb kot vzorec slične odredbe nekaterih inozemskih zakonov, zlasti švicarskega zakona od 22. decembra 1916. leta ter italijanskega zakona od 9. oktobra 1919. leta. Pri tem se pa ne sme prezreti, da inozemski zakoni v stvarnem pogledu deloma ne gredo tako daleč kakor naši zakonski načrti ter da so razen tega v nekaterih državah predvidene poleg drugih celo denarne subvencije v svrho izgradnje vodnih naprav.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Iz poštne službe.

a) **Poslovanje pri carinjenju izvoznih poštnih pošiljk.**

Po odredbi ministrstva financ štev. 28.080 od 18. avgusta t. l. je treba spremnice izvoznih paketov pri carinjenju kolkovati z dvema dinarjema.

Potemtakem mora odslej stranka plačati za 1 paket 17·75 Din, za 2 paketa 27·50 Din, za 3 pakete 37·25 Din in za vsak nadaljnji paket še po 9·75 dinarjev več.

b) **Dostavnina in obrestnina za inozemske pakete.**

Direkcija pošte in brzojava v Ljubljani je prejela od ministrstva odlok štev. 55.810 od 19. septembra t. l., ki se glasi:

»Ugotovljeno je, da si posamezne stranke jemljejo v krajih, kjer se vrši dostava paketov na dom, predale samo zato, da bi jim ne bilo treba plačati za vsak paket dostavnine, ki se plačuje pri dostavi paketa.

Da bi se ta zloraba onemogočila, mora direkcija v interesu državne blagajne izdati poštam, kjerkoli se pojavijo navedeni slučaji, potreben nalog, da to preprečijo v smislu odredb točke IV. in XIV. člena 51 pravilnika za notranjo poštno službo I. del ter odpovedo ali sploh ne sprejmejo naročbe za predale. Predale za pakete naj oddajajo samo v povsem opravičenih slučajih v svrho, za katero je ta panoga službe tudi ustanovljena.

Ako bi se pojavil slučaj, da bi kaka stranka v isti nameri prejemala pakete iz inozemstva, ki so naslovljeni na poste restante, mora pošta na to paziti in izterjavati za te pakete dostavnino.

Samo oni naslovniki, ki dvignejo osebno pakete na pošti ne po svoji želji, temveč na poziv ali v interesu poštne ali carinske uprave, ne plačajo za te pakete dostavnine, temveč samo obvestnino.«

c) **Netrafikanti ne smejo prodajati poštnih vrednotnic.**

Ministrstvo za gradbe je v sporazumu z Upravo državnih monopolov s svojim odlokom štev. 59.065 od 23. septembra 1930 odredilo, da smejo prodajati poštne vrednotnice samo oni, ki imajo dovoljenje za prodajo monopolskih predmetov (tobaka in kolkov).

Pošte naj sporoče navedeno odredbo onim prodajalcem poštnih vrednotnic v svojem okolišu, ki nimajo dovoljenja za prodajo tobaka in kolkov. Ako žele ti prodajalci še dalje prodajati poštne vrednotnice proti 2% proviziji, si morajo priskrbeti najkesneje do 31. decembra t. l. dovoljenje za prodajo tobaka in kolkov in ga predložiti potom pristojne pošte direkciji na vpogled. Po navedenem dnevu naj odvzamejo pošte dovoljenje za prodajo poštnih vrednotnic in nabavno knjižnico vsem onim prodajalcem, ki nimajo, oziroma ki si niso priskrbeli dovoljenja za prodajo tobaka in kolkov. Imena takih prodajalcev naj pošte sporoče direkciji, da jih črta iz imenika prodajalcev poštnih vrednotnic.

V boodče mora vsakdo, ki prosi za dovoljenje do prodaje poštnih vrednotnic, priključiti prošnji v originalu ali v overjenem prepisu dovoljenje za prodajo tobaka in kolkov.

č) **Nepravilno frankirane tiskovine.**

Ministrstvo za gradbe je opazilo, da pošte nič ne pregledujejo, kako so taksirane pošiljke s knjigami in časopisi ter druge pošiljke, ki se predajajo po pristojbeniku za tiskovine. S tem prizadevajo državni blagajni znatno škodo. To se posebno dogaja pri podjetjih, katera predajajo take pošiljke v večjih količinah, ker jim ravno nezadostna kontrola sprejemnih pošt daje možnost za zlorabe.

Da bi se uspešno nastopilo proti zlorabam pri predaji tiskovin, naroča ministrstvo z odlokom štev. 56.027 od 25. septembra t. l. vsem poštam najstrožje, da vse tiskovine pred odpravo natančno pregledajo in se uverijo, ali so pravilno frankirane. Take, ki niso zadostno frankirane, naj naknadno taksirajo in stavljajo nanje odtiske pečatnika T. Prav tako morajo paziti vse izdajne pošte, da bodo pobirale za nedovoljno taksirane tiskovine od prejemnikov ustrezajočo portovno pristojbino v dvakratnem znesku.

Tudi kontrolni organi so dolžni, da se pri vsakem pregledu pošte prepričajo, ali se vrši ta kontrola.

Fr. Zelenik:

Kako nastajajo borzne cene.

Že prav staro mnenje, da je cena blaga odvisna od ponudbe in potrebe, ima še danes precej privržencev, čeravno življenje dokazuje, da je ta trditev dandanes neveljavna. V nekdanjih časih s preprostimi prometnimi napravami in s skromnimi življenskimi potrebami je edinole letina in pa vreme vplivalo na cene. Ali nekdanji mestni trgi so se umaknili svetskim trgom, od nekdanjih starih tržnih predpisov in ostrih kazni je ostala le senca v borznih uzancah in v carinah na državnih mejah. Spekulativna glavnica se udeležuje sestavljanja cen in je zavzela obseg, kakršnega si prej človeški um ni mogel predstavljati. Dandanes mednarodni bančni kapital posega v proizvodnjo in potrošnjo in vpliva z ogromnimi milijardami.

Povpraševanje in ponudba nista več nekaj naravnega, nego sta plod dobičkaželjnosti. Radi tega tudi razvoj cen ni nekaj naravnega. Cene zrnju, moki, kavi, bombažu in deloma tudi rižu dela spekulacija, petroleju, sladkorju, železu itd. pa karteli, trusti in kakor se že imenujejo razne združbe.

Danes ne more nihče pregledati, kakšne množine se ponujajo in kakšne se zahtevajo na svetskih tržiščih, zato se tudi ne more ravnati cena po teh dveh činiteljih. V nekdanjih časih, ko je bil vsak trg navezan na svojo bližnjo okolico, se je dovoz videl, znana je bila vsakomur v dotičnem okolišu letina, je lahko vsak osebno opazoval tržni položaj. Danes pa nadomeščajo to osebno opazovanje tržna poročila. Vsa poročila skupaj pa ustvarjajo tržno mnenje. To tržno mnenje in spekulacija pa napravljata cene.

Tržna poročila zavzemajo odločilno mesto in sloni na izborni in najobsežnejši poročevalski službi in prometnih napravah na glavnih tržiščih. Na borzi v Čikago je pred vojno delovalo 250 brzojavnih aparatov in je bilo odpremljeno dnevno ogromno brzojavk. Ta poročevalska naprava je delovala tako brzo, da je n. pr. med vprašanjem iz Liverpoola in odgovorom iz Čikage preteklo komaj šest minut. Tvrdka Armour Grain Co. je imela zasebne brzojavne naprave. Sedaj zavzema radio odlično mesto v poročevalski službi. Imetniki takih naprav imajo seveda v rokah poročevalsko službo in ta mora služiti njihovim koristim. To so »voditelji« in vsi drugi, kateri se poslužujejo njihovih poročil, so »vodeni« ali »Tekači«, »ovčja čreda«, katero strižejo voditelji. Vsi ti »vodeni« imajo tržno mnenje, kakršno hočejo voditelji. Da ti poznajo v prvi vrsti le svoje koristi in svoj žep, ni potrebno še posebej povdarjati. Voditelji popravljajo statistike o vidnih zalogah (v Ameriki), cenijo in urejajo »dovoze«, pošiljajo miši in drugo golazen na setve, delajo mraz in vlago itd. Starejši trgovci in poljedelci se bodo še spominjali, da so leta 1893—1895 padle cene zrnja skoraj za polovico, ker je bil svet poln poročil, da se je proizvodnja zrnja ogromno povečala. Ta ogromni padec cen je ogrožal obstoj poljedestva stare Evrope in razne njene države so začele zapirati svoje meje tujemu uvozu zrnja. Tu je pravi začetek takozvane agrarne politike. Tista poročila o ogromni proizvodnji so bila zlagana, kajti Argentinija, ki je nastopila tista leta na trgu, je spravila na trg komaj 1% svetovne letine. Ta odstotek pač ni mogel tvoriti kake nevarnosti.

Sicer pa imamo doma točen primer, kako vplivajo poročila. Leta 1908-1909 so Madžari oziroma njihova budimpeštanska borza, trobili v svet, da je letina na Madžarskem skrajno slaba in bo nastopilo veliko pomanjkanje pšenice in potreba znatnega uvoza. Posrečilo se jim je, da so spravili ceno moke od 32·50 na 60 do 61, da je vse mrzlično kupovalo in da je začela lezti tuja pšenica preko visokih carinskih mej. Kakšne so bile posledice? Pokazalo se je, da so bila ta neugodna poročila kratkomalo zlagana, cene so naglo padale, ali madžarski špekulanti je so spravali težke milijone, avstrijske pokrajine so izgubile mnogo milijonov in leta 1910 je propadlo nešteto trgovcev in obrtnikov.

Dandanes ne igra več vloge efektno, t. j. resnično blago, ampak poročilo. Samoobsebi je razumljivo, da se poročila lažje sfabricirajo kot pa pridela blago, in s poročilom se tedaj veliko lažje vpliva na trg, kot pa z blagom. Čas pač razkriva vse laži ali vedno prepozno, ko so voditelji že dosegli svoj namen. Radi špekulacije sta »ponudba« in »potreba« mnogo izgubili na svoji veljavnosti. Efektivni trg vpliva le toliko, da usmerja premikanje cen ali navzgor ali navzdol. Kako daleč gredo potem cene navzgor, a la hausse, ali navzdol, a la baisse, je odvisno od špekulacije. Promet nastaja iz želje po zaslužku, ne pa iz potrebe nakupa ali prodaje. Pri nekaterih borznih predmetih dosega špekulativni promet do 90% vsega prometa. Jasno je tedaj, da ne more določati cene ponudba in zahteva, ampak špekulacija.

Noben spekulant ne mara veliko družabnikov. Njegova korist zahteva, da vodeni ne izpregledajo in ne spoznajo njegovega »pravega« namena. Potrebno je, da večkrat menja smer. Zato mora večkrat preiti iz hausse v baisse in narobe. Le potom spekulativnih nakupov in prodaj more voditelj držati svoje vodence v negotovosti, ker le tako jih more striči in navadno vedno plačajo.

Spekulacija divja še danes posebno na ameriških borzah in tudi danes igrajo razna poročila jako veliko vlogo. Ker nisem zaposlen v žitni kupčiji, tudi nimam podrobnejšega vpogleda v njeno delovanje in njene pripomočke, pač pa tako mimogrede pogledam tudi poročila iz žitnih tržišč. Pojavljajo se in slede si pogostoma jako nasprotujoče si vesti. Zdaj izgleda letina zelo slabo, zdaj zopet je odlična, zdaj je konsum posegel živahno po blagu, zdaj zopet nihče noče kupiti, naenkrat se je pojavilo na vseh krajih rusko blago itd.

Sklepam lahko, da je sedaj ravnotako, kakor je bilo prej, le da v Evropi spekulacija ne more imeti tako trdnih tal, ker je Evropa hudo obubožala in ovire delajo valutarne razmere.

Razne države so v letih pred vojno skušale omejiti divjo spekulacijo z zrnjem in moko in tudi drugimi predmeti z zakoni. N. pr. Nemčija je prepovedala borzno igro z zrnjem, dopustila je pa terminsko kupčijo (das handelsrechtliche Lieferungsgeschäft), ali po novih določbah se spekulacija ni mogla izživljati, ker »bianco«-kupčije niso bile dovoljene in se diference niso mogle izterjati in izložiti. Spekulacije se je otepala tudi Francija. Avstrija se je ravnala po nemškem vzgledu in je tudi prepovedala borzno igro (biancokupčije), ali storila je to seveda polovičarsko. Borzna igra z zrnjem je bila prepovedana v Avstriji, ne pa v Ogrski in vsi spekulanti iz avstrijskih zemljá so se preselili v Budimpešto, kjer so se v veliki slogi z madžarskimi židi in magnati toliko temeljitejše pečali s tem poslom. Borza v Budimpešti je postala gnezdo najgnusnejše spekulacije.

Razne države so hotele doseči, da bi zopet zavladala pravičnost namesto »uzance«. Borzno pravo še vedno omogoča prekrivanje raznih kupčij.

Spekulacija nam je prejšnje čase preskrbovala hude cenovne izpremembe. Leta 1891. je bila na dunajski borzi povprečna cena pšenice 27 kron. Mimogrede omenim, da je tisto leto nemški kancler Caprivi dolgo časa vsak dan povpraševal, če je v Nemčiji že zavladala lakota. Leta 1894 je pa bila povprečna cena 16·30 in je nekaj dni imela pšenica ceno samo 14·40 kron. V letih 1897 in 98 pa so nagnali ceno kar na 31 kron. Leto 1900 je prineslo povprečno ceno K 18·20. Od leta 1906. naprej je v Avstro-Ogrski cena pšenice leto za letom rastla, ker so vpeljali visoko zaščitno carino. Leta 1907. je bila povprečna cena 24·70, leta 1908. 25·30, leta 1909. 27·90 in leta 1913. pa povprečno K 28.

Znano nam je skoraj sovražno razmerje med proizvajalci in med potrošči. Prvi se prilažujejo radi nizkih cen svojih izdelkov, potrošači zopet stokajo, da ne morejo izhajati itd. Ti boji in tožbe so stare. Pa tudi med »voditelji« in »vodenimi« na borzah je prišlo že večkrat do burnih prizorov. Nekoč je prišel ameriški spekulant z bombažem Patten na borzo za bombaž v Manchestru. Razjarjeni borzni obiskovalci so ga obdelali s pestmi.

Tudi v Jugoslaviji imamo borze za deželne pridelke, ali te naše naprave so precej nedolžne narave in ne morejo nudili tal obsežnejši spekulaciji. Naša tržišča in naša proizvodnja je skoraj brez pomena za svetska tržišča in drugi nam narekujejo cene, ne mi njim.

Priporoča
svoje izvrstne izdelke

NOV ČLAN VRHOVNEGA ZAKONODAJNEGA SVETA.

Za člana vrhovnega zakonodajnega sveta je bil na novo imenovan g. Ivan Vesenjak, minister v pokoju v Mariboru.

ŽELEZNICA MITROVICA—KOTOR.

O železniški zvezi Beograda s Kotorjem smo pred kratkim pisali. Tam omenjena komisija je v teku dveh tednov preštudirala vse v poštev prihajajoče varijante. Delna proga Kosovska Mitrovica—Kotor »Jadranske železnice« bo dolga okoli 450 kilometrov in bo stala ca. dve milijardi dinarjev. Gradbena dela bodo trajala 4 do 5 let.

KOLONIZACIJA V SRBIJI.

V Metohiji in na Kosovu se bližajo tehniške priprave za nove naselbine svojemu zaključku. Z naseljevanjem bodo pričeli leta 1931. V V Metohiji bodo naselili 4000 družin, v prvi vrsti iz Črne gore; na Kosovu bodo naselili družine iz Primorske, Savske in Donavske banovine. Zlasti pridejo v poštev optanti iz Ogrske in poljski delavci iz Like. V Nemčiji so naročene premakljive hiše, dalje poljedelsko orodje za obdelovanje zemlje itd. Pri Odrihu in Dojranu so z naseljevanjem že pričeli.

PRIDELEK SLIV V SRBIJI.

Cene srbskega pridelka sliv, ki je po kvantiteti nekoliko slabši od lanskega, po kvaliteti pa izboren, so nizke. V Kruševcu plačajo za meterski stot 90 dinarjev, drugod še manj. Da se preprečí nadaljnje padanje cen, so producenti sklenili, da producirajo marmelado. Poljedelsko ministrstvo podpira to stremljenje. V Kruševcu in tam okoli cenijo bodočo letošnjo produkcijo eksporta marmelade na 160 vagonov. V Podrinju kupujejo inozemci sveže blago po dobrih cenah. Tam upajo letos na izvoz 800 vagonov sadja, od tega sliv 200 vagonov.

Denarni trg in kreditne razmere v Jugoslaviji.

G. M. Eisen piše v »Neue Freie Presse« od 11. t. m.:

Jugoslovanskemu **denarnemu trgu manjka** vendarle vseskozi **enotnost.** Proces medsebojnega notranjega izenačenja med posameznimi deli države se more naravno vršiti le počasi. Napredek v tej smeri se pa že opaža. Posebno pride to do izraza v močnem razširjenju delovanja **velikih zagrebških bank v vse dele Jugoslavije.** Tako se razvijajo tudi razmere na denarnem trgu zmeraj bolj enotno, čeprav so morda v Vardarski banovini itd. in celo v Beogradu še precej drugačne kot v Ljubljani ali Zagrebu. Izredna **razlika** med debetnimi obrestnimi merami, kakor je obstojala še pred kakšnimi petimi leti, se je sedaj znatno **zmanjšala.** Poročilo Jugoslovanske Narodne banke za drugo četrtletje 1930 more ugotoviti že **za vso Jugoslavijo** povprečno obrestno mero 8 do 12%.

Rezerviranost banke v dovoljevanju kreditov je spričo kupčijske depresije, zlasti v trgovini še zmeraj precejšnja. Na drugi strani so pa banke — deloma vsled pritiska klientele, deloma vsled vidno rastoče konkurence — primorane znižati debetno obrestno mero. Pravkar v Sloveniji (Maribor in Celje) izvedeno znižanje vložne obrestne mere na 5 do 6½% (nevezano in na tri mesece vezano) je tudi posledica neprestanega pritiska na razvoj debetnih obrestnih mer. V Zagrebu, kjer se je sklenil v letošnjem poletju dogovor med najvažnejšimi bankami o znižanju vložnih obrestnih mer, tožijo vodilne banke, da se konkurenca ne drži dogovora.

Omembe vredne so **majhne zahteve na kredite Narodne banke,** ki dosegajo večinoma samo polovico kontingenta. — Za zakonito **stabilizacijo dinarja** so priprave v glavnem že izvršene.

Adresar zavoda za unapredjivanje spoljne trgovine. Zavod za unapredjivanje spoljne trgovine v Beogradu namerava izdati s sodelovanjem zbornic za trgovino, obrt in industrijo adresar, ki bo obsegal vse industrijske tvrdke, kakor tudi večja obrtna podjetja, izvozne in uvozne tvrdke, bančne zavode itd. V ta namen je Zbornica za TOI v Ljubljani razposlala zainteresiranim tvrdkam vprašalne pole, ki jih je zbornici vrniti v predpisanem roku. Tvrdke, ki slučajno ne bi prejele teh pol, naj se obrnejo radi dostavitve pol na zbornični urad, Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nova baisse v kavi.

V nasprotju z drugimi vrstami svetovne trgovine je kazala kava v zadnjih tednih osupljivo odporno tendenco. Sicer so zalogę brazilskega kavnega zavoda z več kot 23 milijoni vreč še zmeraj izredno velike — odgovarjajo približno letni svetovni produkciji —, a zavodu se je doslej še zmeraj posrečilo, da je dovoz prilagodil resnični potrebi. Tudi glede nadaljnje bodočnosti ni imela špekulacija nobenih skrbi. Kolebanje cen se je moglo razlagati iz kolebanja brazilske valute. Naenkrat pa je prišel nenaden padec cen. Sicer je ta padec refleks novega padca vrednote in posledica revolucije, obenem pa znak omajanega kredita braziljske države, ki je za stabilnost kavnih cen izredno važen. Valorizacija kave stoji in pade s kreditom Brazilije. Sicer pravno ni mogoče in zakonito ni pojmljivo, da bi se preklicali ali vzeli nazaj za kavno valorizacijo od inozemskih finančnih skupin na razpolago dani krediti, a treba je pomisliti, da je pokazala Brazilija v prav zadnjem času novo kreditno potrebo in je veliko vprašanje, če bi se danes še kdo dobil, ki bi bil pripravljen dati Braziliji novih kreditov na razpolago. Položaj je tem kočljivejši, ker obeta dozorevajoči pridelek, kot poročajo, zelo dober zaključek. Močni padci cen baš v terminskih notacijah nam pravijo, da se nadaljnji razvoj v strokovnih krogih ne ocenjuje z velikim zaupanjem in optimizmom. — Od tega poročila, priobčenega 10. t. m., se je obrnilo gotovo še na slabše.

Po svetu

Novi zakon Narodne banke bo poslovanje banke poenostavil, zlasti v devizni in efektni kupčiji. Krediti bodo razdeljeni v dve skupini: dolgoročni in kratkoročni, sezijski in nesezijski.

Jugoslovanski konzulat v Barceloni ali jugoslovanska agentura je predmet razmotrivanj v jugoslovanskem zunanjem ministrstvu. Španski trg, zlasti oni v Barceloni, kaže v zadnjem času povečano zanimanje za stavbni les in jajca iz Jugoslavije.

Novi trgovski atašeji pri raznih jugoslovanskih poslaništvih bodo imenovani v bližnjem času.

Dela za novo blagovno tarifo pri državnih železnicah se bližajo zaključku in bodo dovršena do konca tekočega meseca. Upoštevali so se predlogi gospodarskih zastopnikov in tarifnega odbora.

Novi bankovci po 10, 100 in 1000 Din bodo prišli v promet najbrž do konca leta; istočasno bodo vzeti stari bankovci iz prometa.

Nove telefonske zveze Jugoslavije z Ogrsko so bile otvorjene v zadnjem času, večinoma v kraje, s katerimi mi v Dravski banovini nimamo posebnih stikov.

Trgovski muzej bo ustanovljen pri jugoslovanskem poslaništvu v Atenah v svrho pospeševanja trgovskih odnošajev med Jugoslavijo in Grčijo. Enake muzeje bodo otvorili tudi drugod; pred kratkim so ustanovili tak muzej pri jugoslovanskem poslaništvu v Newyorku.

Za ofertne razprave v Grčiji bodo jugoslovanski interesenti dobili navodila pri odseku, ki ga bodo v ta namen ustanovili pri jugoslovanskem poslaništvu v Atenah.

Vrnjačka Banja je že v toliko izgrajena, da bo kopel odprta letos tudi pozimi. Na mesec so dosegli že do 25.000 gostov. Za investicije v Vrnjački Banji kažejo veliko zanimanje angleški in francoski kapitalisti.

Izvedba raznih elektrifikacijskih del od strani domačih in inozemskih družb ozir. predlogi zanjo je sedaj predmet proučevanja v gradbenem ministrstvu.

Zamenjavo primitivnih ročnih plugov, ki so v nekaterih delih naše države še zmeraj v velikem številu v rabi, za železne hoče izvesti poljedelsko ministrstvo in se izdelujejo sedaj zadevni predpisi. Najprvo bodo revnim kmetom brezplačno razdelili na reparacijski račun naročene pluge.

Vozne olajšave za izvoz sladkorja v Albanijo so že dovoljene, in sicer do Ohrida. Upoštevane so hrvatsko-slavonske, vojvodinske, bosanske in srbske odhodne postaje.

Poštno unijo balkanskih držav ustanoviti je sklenil pododbor Balkanske konference. Udeležene države bodo dovolile druga drugi olajšave pri prevažanju pošte po železnici in bodo na vseh mednarodnih poštnih konferencah skupno nastopale.

Holandsko ladjedelnico v Jugoslaviji hoče zgraditi ena največjih holandskih plovbnih družb in se je njen ravnatelj podal v to svrho v Beograd in v Dubrovnik.

Ureditev vprašanja avstrijskih predvojnih dolgov se vsled predčasne razpustitve avstrijskega parlamenta ni mogla pravočasno izvršiti in se še ne more prav nič reči, kdaj se bo to vprašanje zopet vzelo v pretres.

Odtok kapitala iz Nemčije je postal že precej sumljiv, čeprav se o »begu pred marko« še ne more govoriti.

Prodajna kriza pri Kruppu je postala stala tako velika, da bodo morali odpustiti zopet večje število delavcev.

Kljub omejeni produkciji cina padajo cene še naprej in so dosegle najnižjo točko po letu 1914. Treba bo produkcijo še bolj omejiti, če naj si cene zopet opomorejo.

Japonska banka je znižala obrestno mero od 5·48 na 5·11 odstotkov.

Velika ameriška bakrena družba American Smelting and Refining Co. je imela v prvi letošnji polovici 6,879.000 dolarjev čistega dobička proti 10,947.000 dolarjev v prvi lanski polovici.

Iz poročila

zborničnega predsednika g. Ivana Jelačina o delovanju zbornice v dobi od 15. decembra 1929 do 25. septembra 1930.

10. Položaj trgovine. Trgovska zakonodaja.

Slaba splošna gospodarska konjunktura je poslovne prilike in medsebojno konkurenco v trgovini na drobno in na debelo zelo poostrila. Blago le s težavo najde kupca, pa se v težki borbi za obstanek čimdalje bolj uporabljajo sredstva in uvajajo metode, ki niso v skladu z dobrimi šegami reelnega in solidnega trgovanja. Zato je morala zbornica pogosto **intervenirati** pri oblastvih **v zaščito dobrih običajev in zdravih odnošajev v kupčijskih poslih.** Prav v tem oziru pa moremo zabeležiti važen korak naprej k ozdravitvi in konsolidaciji razmer. Že maja meseca 1923 je zbornica razpravljala v plenarni seji o načrtu **zakona o pobijanju nelojalne konkurence.** Z nekaterimi nebistvenimi izpremembami je bil ta načrt 4. aprila 1930 **sankcioniran** in je že 11. maja t. l. stopil v veljavo. Poleg dejanj, ki vobče nasprotujejo dobrim običajem v poslovnih odnošajih med konkurenti, se zasledujejo po tem zakonu tudi specialna, v zakonu izrecno navedena dejanja nelojalne konkurence, kakor neresnična označba izvora blaga, grdenje, prekupovanje i. dr. Po zakonu je zlasti tudi prepovedano obetanje ali dajanje nagrad v denarju in blagu v kakršnikoli obliki.

Ker se je dajanje nagrad v reklamne svrhe tudi pri nas zelo razširilo in so prišla nekatera podjetja radi prekratkega roka, ki ga določa zakon za likvidacijo takih poslov, v težave, je gospod minister trgovine in industrije **z razpisom z dne 6. januarja t. l. dovolil šestmesečni rok za likvidacijo premijskih poslov, sklenjenih že pred 11. majem t. l.** Ni dvoma, da ta zakon mnogo doprinese k izboljšanju odnošajev med konkurenti in ojačenju poslovne morale in solidnosti.

V tej smeri je ugodno vplival tudi novi zakon o razprodajah, ki se pri nas najstrožje izvaja. Z uveljavljenjem zakona so onemogočene razne zlorabe. Od novembra meseca p. l. do danes se je na podlagi tega zakona v področju zbornice dovolilo le 6 razprodaj.

Konkurzni zakon in zakon o prisilni poravnavi izven konkurza, ki sta bila objavljena 1. dec. 1929, sta stopila v veljavo 1. maja 1930. O važnosti unifikacije konkurznega in izvenkonkurznega postopanja za konsolidacijo poslovnih razmer v državi smo govorili v zbornici ob priliki razprave o načrtu tega zakona. V zvezi s tem zakonom je minister pravde dr. Milan Srskić izdal dne 18. julija 1930 zelo koristno **naredbo o statistiki konkurzov in prisilnih poravnav.** Take uradne statistike se pri nas doslej sploh ni vodilo. Ni treba posebej povdariti, kolikega **pomena je statistika konkurzov za gospodarsko življenje.** — Zbornica sama vodi točno statistiko konkurzov in prisilnih poravnav, vendar pa se ta statistika nanaša samo na zborničnо področje. Po tej statistiki je bilo v zborničnem področju v času od **1. decembra 1929 do 31. avgusta 1930** razglašenih konkurzov: pri protokoliranih tvrdkah 15, in sicer 9 konkurzov posameznih tvrdk, 3 javnih trgovskih družb, 2 družb z omejeno zavezo in pa 1 zadruga; odpravljenih je bilo v tem času 18 konkurzov in sicer 10 konkurzov posameznih tvrdk, 3 javnih trgovskih družb in 5 družb z omejeno zavezo. Pri neprotokoliranih firmah je bilo v tem času razglašenih **28 konkurzov,** odpravljenih pa 31. Torej je bilo od 1. decembra 1929 do 31. avgusta 1930 v zborničnem področju vsega na **novo razglašenih 43 konkurzov.**

Stalno so dohajale zbornici pritožbe **zlasti proti prepovedanemu zbiranju naročil** po potnikih pri zasebnih strankah. Na intervencijo zbornice so tako posamezna sreska načelstva kakor tudi kr. banska uprava izdale okrožnice, pozivajoč varnostne organe, da **poslovanju potnikov posvečajo povečano pozornost.** Tudi je zbornica prosila ministrstvo, da se poostre določila o izdajanju legitimacij trgovskim potnikom. Pričakovati je, da bo tej utemeljeni želji v novem obrtnem redu ustreženo.

Glede krošnjarjenja, ki je po nekaterih krajih pri nas zavzelo tako velik obseg, da v resnici ogroža obstoj manjših podeželskih obratov, je zbornica **ponovno intervenirala.** Toda vsi, še tako dobro mišljeni ukrepi obrtnih oblastev so prav malo zalegli. Tudi glede krošnjarjenja so bil poslani ministrstvu trgovine in industrije posebni predlogi, ki se bodo, kakor je bila zbornica informirana, vpoštevali v novem obrtnem zakonu.

Predmet stalnih pritožb je bilo tudi **protizakonito poslovanje nekaterih konsumnih zadrug.** Vpoštevajoč utemeljene predstavke trgovskih organizacij in tudi posameznih interesentov, je bila zbornica primorana, prositi obrtna oblastva, pa tudi ministrstvo trgovine in industrije, da se v tem neenakem boju **vzame v zaščito interese legitimnega trgovstva.**

Ponovno je bila zbornica primorana prositi obrtno oblast, da opozori odnosno prisili lastnike obratov, **da naj označbe svojih obratovališč prilagodijo predpisom obrtnega reda,** ker se je ponekod — iz raznih razlogov — uvedla praksa, da so se oznamovali lokali z označbami, iz katerh ni razvidno niti ime lastnika obratovališča niti predmet, s katerim kupčuje.

Tudi je zbornica s posebno vlogo opozorila kr. bansko upravo, da se v zadnjem času pri nekaterih prvostopnih obrtnih oblastvih v vedno večji meri uporabljajo določila zadnjega odstavka § 38. obrt. r. **in izdajajo obrtni listi za trgovino s predmeti, ki so izključno pridržani trgovinam z mešanim blagom, kolonijalnim, specerijskim, materijalnim blagom brez vsakega dokaza usposobljenosti.** Določila § 38. o. r. so bila izdana v zaščito detajlne trgovine in je bila intencija zakonodajalca, da pride te vrste trgovina v roke strokovno sposobnih in praktično izvežbanih ljudi. Določila o dokazu usposobljenosti bi izgubila prav vsako vrednost, če bi se povsod uvedla tako ohlapna praksa, kakor je že udomačena v nekaterih krajih.

Nakup in prodaja obveznic državnih posojil ni bila doslej pri nas urejena z enotnim zakonom za celo državo, dasi so ti posli odlično važni kot bodrilo k štednji za najširše sloje naroda. Pri nas so za take posle veljala določila zakona z dne 30. junija 1878. Na predlog ministra financ in ministra trgovine in industrije je bil 27. maja t. l. objavljen **zakon o nakupu in prodaji na obroke obveznic državnih posojil kraljevine Jugoslavije in sreč srbskega rdečega križa.** V tem zakonu je osvojen princip svobodne trgovine z omejitvami, ki so potrebne za varovanje interesov kupcev pred zlorabami prodajalcev. — Predpisano je tudi nadzorstvo nad takimi obrati.

Za naš tranzitni promet preko Soluna je velike važnosti **zakon o svobodni coni v Solunu** z dne 24. aprila 1930, za našo izvozno in uvozno trgovino je zelo pomemben **zakon o javnih skladiščih z dne 4. septembra t. l.,** ki bo stopil v veljavo 4. oktobra t. l.

Po izvršeni pismeni anketi je poslala zbornica ministrstvu trgovine in industrije 3. aprila t. l. **svoje predloge k poslanemu načrtu zakona o srednjih trgovskih šolah in trgovskih tečajih.**

Pritožbe radi neurejenosti **vprašanja odpiranja in zapiranja obratovališč,** ki so stalno dohajale zbornici še v začetku t. l., so sedaj skoro popolnoma prenehale. Z bansko naredbo o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic z dne 6. maja 1930 je bilo to vprašanje končno urejeno. Naravno, da tudi ta naredba ni mogla ustreči vsem zahtevam interesentov, ker se mora v svojih določilih držati okvirja, ki je določen v zakonu o zaščiti delavcev. Tako ostanejo nekatera vprašanja, kakor na primer vprašanje nedeljskega dela v podeželskih trgovinah, še vedno odprta.

Z gornjo naredbo se je uredilo tudi vprašanje obratovanja ob praznikh. — Korektura je potrebna samo glede nekaterih dni, glede katerih ni ta naredba v polnem skladu z naredbo o ureditvi praznikov v državnih uradih, da ne bo glede praznovanja nobenih razlik med zasebnimi trgovinskimi in obrtnimi obrati in državnimi uradi.

V obilni meri se obračajo interesenti dan na dan za pomoč na zbornično tajništvo v najrazličnejših predmetih, pa so na konkretne prošnje interesentov skoro vsak dan potrebne ustne ali pa pismene intervencije.

Od novembra 1929 do 31. avgusta t. l je trgovski odsek rešil 22 dispenznih prošenj za trgovino z mešanim blagom, 6 razprodajnih prošenj, 6 prošenj za javne mostne tehtnice, 4 prošnje za odobritev tarife za javne tehtnice, 7 prošenj za dovolitev sejmov, 2 prošnji za odobritev sejmskih pristojbin, 4 prošnje inozemcev za izvrševanje trgovine, 8 prošenj za izpremembo pravil gremijev trgovcev, 1 prošnja za dovolitev uvedbe vajenških preizkušenj pri gremiju trgovcev ter ena koncesijska prošnja za realitetno pisarno in ena koncesijska prošnja za reklamacijsko pisarno.

Pri zmanjšani pridobitni zmožnosti in očiti prenapolnjenosti v stanju trgovskih obratov na zborničnem področju je bil tudi dotok in interes za nove obrate v toku zadnjih treh četrtletij minimalen. Tako je znašalo:

	Število prijav	Število odjav	Porast
1929 IV. četrtletje	373	299	+ 74
1930 I. četrtletje	305	367	— 62
1930 II. četrtletje	329	276	+ 53

torej skupen **prirastek 65 obratov** ali 0·6%.

Odjave se nanašajo v glavnem na trgovino z lesom, z deželnimi pridelki, z živino, živili, perutnino in sejmarstvom.

(Dalje prihodnjič.)

Ponudbe in povpraševanja

Tvrdka: **Richard Kohner, Bruxelles 80, Avenue Marie José,** želi stopiti v stik s tukajšnjimi izvozniki namiznih jabolk. Dopisuje se francosko ali nemško.

Richard Beneš, Karlin (Praha), Podebradova ul. č. 11, želi stopiti v stik s tukajšnjimi izvozniki jabolk.

Zastopnika za prodajo sirovega in barvanega prediva išče neka italijanska tvrdka. Naslov tvrdke je interesentom na razpolago v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.

Položaj avstrijske industrije.

Premoga za kurjavo so v zadnjem času precej nakupili, premog za industrijo se pa zopet bolj počasi prodaja. Položaj domačega premogarstva je že glede na slabe cene nezadovoljiv. — **Železna industrija** je morala obratovanje zopet omejiti, kakor poročamo na drugem mestu. Naročila zveznih železnic so deloma že pod streho. Izvoz kvalitetnega blaga v Nemčijo je slab. Malo zadovoljiv je slejkoprej tudi položaj industrije železnega blaga. Produkcija železnih peči in štedilnikov je sicer narasla, vendar pa obrati niti oddaleko ne morejo izrabiti svoje kapacitete. — V **lesni kupčiji** je prodaja ostala slaba in so cene nadalje padle. Poživila se je kupčija z drvmi, a je preveč starega blaga. Eksport igrač je zelo otežkočen, ker ima večina konsumnih dežel majhno sprejemno zmožnost. Industrija klavirjev zaznamuje slabo prodajo, upa pa na poživljenje kupčije v bodočih mesecih. — **V tekstilni stroki** se stagnacija vobče nadaljuje in je tudi jesenska kupčija le v redkih panogah prinesla poživljenje. Naročila bombaževe industrije so zopet prav majhna, prav tako v platneni indrustriji. — Zvišalo se je za povpraševanje po **usnju in izdelkih iz usnja** in se še nadaljuje; del industrije usnjenega blaga je prav dobro zaposlen, a tovarne delajo še zmeraj le z delno kapaciteto. Industrija **čevljev** se zalaga za zimo. — V **kemični panogi** je povpraševanje živahnejše le v špecijalnih predmetih. V modri galici cene padajo. — **Petrolejska kupčija** je po obsegu narasla, v bencinu pa prodaja polagoma popušča.

Anketa o tiskarski industriji.

Dne 5. in 6. oktobra t. l. so se vršile v Delavski zbornici v Beogradu ankete o grafični industriji. Ankete je sklical na predlog Zveze grafičnih delavcev centralni sekretarijat delavske zbornice. Prisostvovali so jim trije zastopniki centrale grafičnih delavcev, po en zastopnik podružnic Zveze grafičnih delavcev iz Zagreba, Ljubljane, Beograda, Skoplja, Subotice, Novega Sada, Sarajeva in Splita, dalje zastopnik centralnega sindikata delavske zbornice, po en delegat zbornic iz Sarajeva, Zagreba, Ljubljane in Beograda, zastopnik Centrale industrijskih korporacij, delodajalcev in ministrstev prometa, prosvete, vojne in mornarice ter socialne politike.

Na seji 6. oktobra t. l. je g. Jošt, tajnik Zveze grafičnih delavcev, prečital resolucijo, o kateri se je vršila diskusija. Resolucija, ki je bila soglasno sprejeta, se glasi:

»Anketa delavskih zbornic o vprašanju dela in razmer v državnih tiskarnah, ki se je vršila 5. oktobra 1930 v Beogradu v navzočnosti zastopnikov grafičnih delavcev iz vseh krajev države, konstatira, da obstoje v naši kraljevini poleg privatnih grafičnih podjetij (tiskarn, litografij itd.) tudi državne tiskarne, bodisi kot samostojna podjetja (državna tiskarna v Beogradu, Sarajevu in Zagrebu, vojni geografski zavod v Beogradu itd.) ali pa so priključene posameznim državnim oblastvom in zavodom (direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani, direkcija državnih železnic v Ljubljani in Subotici, čekovni urad v Ljubljani in Zagrebu, moška kaznilnica v Mariboru, moška kaznilnica v Stari Gradiški in dom maloletnih v Beogradu) in ugotavlja, da ta državna podjetja, osnovana z državnim denarjem:

1. delajo državi samo škodo, ker so vsa pasivna, kar moremo tudi strokovnjaško konstatirati, in 2. ogrožajo obstanek privatnih tiskarn in to od dne do dne bolj. Kot dokaz tega navajamo:

I. a) Posamezne državne tiskarne se upravljajo izven državnega proračuna in ne polagajo letne bilance. Njihovi upravitelji niso odgovorni za njihov uspeh ali neuspeh; te tiskarne uživajo ugodnost brezplačnega dovoza in odvoza in mnoge druge ugodnosti, pa so kljub temu po večini pasivne, tako da izgubi država pri njih letos znatne vsote;

b) Državne tiskarne so ustanovili večinoma nestrokovnjaški uradniki, pogosto brez vsake stvarne potrebe. Ker ti ustanovitelji niso imeli dovolj izkušenj, pa tudi ne zadostne kvalifikacije v grafični stroki, je jasno, da je država že pri investicijah samih trpela znatno škodo. Dogodilo se je tudi, da so taki ljudje stoprav pri nastopu svoje službe začeli dobivati pojme o grafični tehniki, v kateri je za vsako posebno stroko absolutno potrebna strokovna kvalifikacija in dolgoletna praksa.

II. a) Državne tiskarne se udeležujejo pri licitacijah tiskarniških potrebščin za državne urade. Ker ne plačujejo davka in ker uživajo razne druge ugodnosti in jim je vsled tega vseeno, ali bo imelo njihovo podjetje večjo ali manjšo izgubo, ker nimajo razen investicij nikakih bremen, so seveda oferte državnih tiskarn vedno najnižje, tako da privatne tiskarne, ki spadajo med najmočnejše davkoplačevalce, ne morejo priti do dela za državne oblasti.

Cene, ki jih stavijo državne tiskarne, često ne krijejo niti izdatkov za material in je že pri licitacijah jasno, da bo pri takih tiskovinah izguba. Država, odnosno davkoplačevalci (med njimi seveda tudi tiskarne) morajo na ta način kriti ves deficit.

b) Privatne tiskarne sestavljajo kalkulacije, prisostvujejo licitacijam, imajo silne izdatke, pa ne dobijo nikakega dela, ker jim vse delo odvzamejo državne tiskarne iz gori navedenih razlogov. To se zlasti dogaja pri vseh naročilih državnih oblasti. Privatna grafična podjetja morajo plačevati težke davke in druga javna bremena, a država jim konkurira s svojimi tiskarnami v njihovem obrtu in tako ogroža obstanek svojih lastnih davkoplačevalcev ter ustvarja nemogoče dejstvo, da stoje privatna podjetja v konkurenčni borbi z državnimi;

c) Na čelu državnih zavodov stoje večinoma osebe s pomanjkljivo tehniško izobrazbo; jasno je, da si v takih zavodih tudi osebje ne more pridobiti zadostnega strokovnega znanja. Kot dokaz za to služijo izdelki državnih tiskarn, po katerih inozemstvo največkrat presoja napredek naše grafike in kulture. Ti izdelki pa so slabi, kar zelo škoduje ugledu cele države. Iz teh razlogov ni dopustno, da bi taka podjetja izučevala naraščaj, ker državnim tiskarnm ni konečna svrha pouk vajencev. To stališče je bilo uzakonjeno tudi v bivši Avstriji.

č) Kar se tiče tiskarn po kaznilnicah, bodi dovoljeno opozoriti, da bi kaznilnice morale izučevati kaznjence edino v takih obrtih, katere bi kaznjenci, ko pridejo na svobodo, lahko tudi izvrševali. Kaznjenci-tiskarji pa, ko postanejo svobodni državljani, ne bodo našli zaposlenja v tiskarski stroki, ker predpisuje tarifa za delo v grafičnih podjetjih popolno kvalifikacijo, te pa nimajo niti upravitelji kaznilniških tiskarn, odkod naj bi jo

torej imeli kaznjenci sami. Razen tega je tiskarski obrt strogega zaupanja. Tipograf mora čuvati urednika in književnika, društveno in državno tajnost, ki mu je zaupana v obliki rokopisa, iz katerega stavi; on ne sme izdati stvari državnega in vojnega značaja, proklamacije, mobilizacije itd. To je tajno sestavno bistvo tiskarskega obrta. Tisk more služiti dobremu kakor tudi zlemu. Zato je važno, kdo izvršuje ta obrt;

d) Tiskarne v naši državi se tehnično bolj in bolj izpopolnjujejo, nahajajo pa se vsled splošne gospodarske krize v zelo slabem finančnem položaju, pri tem jim pa državne tiskarne odvzemajo še ona malenkostna dela, ki so jih imele nekako do leta 1925 pri izdelovanju državnih tiskovin.

Delo — državne tiskovine — se oddaja državnim tiskarnam, privatnim tiskarnam pa ostanejo smo gola bremena — davki in druge državne davščine.

Bilo bi pravično, za državo najbolj rentabilno in iz narodno-gospodarskega stališča najmodrejše, da bi državna oblastva krila svojo potrebščino tiskovin izključno pri privatnih tiskarnah v dotični banovini. Te tiskarne naj bi medsebojno konkurirale tako glede cen kakor glede izdelka posameznih tiskovin.

Vsled tega zahteva anketa:

1. da državne oblasti mesto dosedanjega nevpoštevanja odslej čimbolj podpirajo privatna tiskarska podjetja, da se bodo mogla krepko razvijati in s tem povzdigniti kulturni nivo naše države. Ne sme se pozabiti, da je razvoj tiskarstva merilo za prosveto vsakega naroda, poleg tega pa je tiskarska industrija tudi močan ekonomski faktor.

2. Prepreči naj se ustanavljanje novih državnih, banovinskih ali drugih uradnih tiskarn ter ukine doslej obstoječa grafična podjetja, kakor tiskarne po kaznilnicah in poboljševalnicah, brez ozira na to, ali izdelujejo tiskarske proizvode ali pa samo izučavajo v tiskarskem obrtu, izvzemši Državno tiskarno, Zavod za izdelovanje bankovcev, Zavod za izdelovanje znamk ter Vojni geografski zavod v Beogradu.

3. Vse tiskovine, ki jih potrebujejo državne oblasti, naj se nabavljajo pri privatnih tiskarnah v dotični banovini ter oddajo v delo najcenejšemu ponudniku potom licitacije.

4. Vsa državna grafična podjetja, ki bodo še ostala, naj se strogo drže kolektivnih pogodb, sklenjenih med Zvezo grafičnih delavcev Jugoslavije, kot edino vsedržavno organizacijo grafičnih delavcev in med Zvezo organizacij grafičnih podjetij Jugoslavije kot edino vsedržavno delodajalsko organizacijo v Jugoslaviji, ter vseh obstoječih zakonov o zaščiti delavcev. Ta podjetja pa morejo vršiti posle, ki po svoji naravi zahtevajo vsestransko tajnost in polno državno kontrolo, kakor bankovci, znamke, vojno-geografične karte, kolki in osebni dokumenti.

5. V vseh državnih grafičnih podjetjih naj se prepove izučavanje vajencev, bodisi pod katerimkoli naslovom.

6. Zahteva se ukinjenje razpisa delegacije ministrstva financ v Sarajevu iz l. 1922, odnosno 1927, s kojim se prepoveduje samoupravnim in državnim oblastim nabavljanje tiskovin pri privatnih tiskarnah.

O SLADKORJU.

Kubanski predsednik Machado je sprejel Chadbournov načrt glede stabilizacije kubanske sladkorne industrije, ki ga je potrdil tudi odbor kubanske sladkorne produkcije. Po načrtu bo vzetih s trga 1,500.000 ton sladkorja iz pridelka iz leta 1929/30 in naj se ta količina proda v teku petih let. Od prihodnjega pridelka naj se eksportira v U. S. A. samo 2,300.000 ton. Dvig eksporta v prihodnjih letih naj se izvrši samo v razmerju s konsumom. Ko je bil ta sklep objavljen, so cene v Newyorku takoj zopet poskočile. Sliši se, da bo Chadbourne v bližnjem času sklenil dogovore z evropskimi deželami in z Javo in da bo prišel na koncu oktobra v Evropo. Vsled sprejetja njegovega načrta dobijo sladkorni producenti na Kubi od newyorških bančnih zavodov kredit 44 milijonov dolarjev.

* * *

Ljubljanska borza

Tečaj 13 oktobra 1930.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE		
Amsterdam 1 h. gold.	—·—	22·745
Berlin 1 M	—·—	13·4075
Bruselj 1 belga	—·—	7·8658
Budimpešta 1 pengö	—·—	9 8795
Curih 100 fr.	1094·40	1097·40
Dunaj 1 šiling	7·9358	7·9658
London 1 funt	—·—	273·98
Newyork 1 dolar	56 18	56·38
Paris 100 fr.	—·—	221 27
Praga 100 kron	166 95	167·75
Trst 100 lir	294·05	296·05

Razno

Poročilo o prometu na delovnem trgu »Javne borze dela« v Ljubljani za čas od 1. do 31. avgusta 1930.: Delo je iskalo: Ljubljana 1548, Maribor 1359, Celje 666, M. Sobota 999, Kranj 119, skupaj 4721 oseb. — Ponujeno delo: Ljubljana 505, Maribor 888, Celje 395, M. Sobota 921, Kranj 32, skupaj 2741 prostih mest. Izvršena posredovanja: Ljubljana 324, Maribor 494, Celje 122, M. Sobota 874, Kranj 16, skupaj 1820 posredovanj. — Odpotovalo in odpadlo: Ljubljana 7, Maribor 315, Celje 100, M. Sobota 121, Kranj 1, skupaj 544 oseb. — Ostalo dne 31. avgusta 1930. v evidenci: Ljubljana 1217, Maribor 560, Celje 444, M. Sobota 4, Kranj 132, skupaj 2357 brezposelnih. — Izplačane podpore: Ljubljana: redne 36, izredne 4, potne 5, Din 6663·—; Maribor: redne 16, izredne 11, potne 2, Din 5346; Celje: redne 7, izredne 2, Din 1713; Kranj, redne 28, izredne 1, Din 2920; skupaj: redne 87, izredne 18, potne 7, Din 16.642·—. — Izdanih objav za polovično vožnjo: Ljubljana: 105 objav v znesku Din 6429·75; Maribor: 133 objav v znesku Din 9444·50; Celje: 45 objav v znesku Din 2862·25; M. Sobota: 95 objav v znesku Din 8454·25; Kranj: 2 objavi v znesku Din 97·50; skupaj: 380 objav v znesku Din 27.288·25.

»Zgradarina«. V praktičnem življenju so do sedaj davkoplačevalci, predvsem hišni posestniki pogrešali navodila za pravilno, zakonskim predpisom ustrezajočo sestavo prijav za zgradarino, za sestavo prošenj za začasno ali trajno davčno oprostitev hiš, za vlaganje naznanil o praznih stanovanjih in o drugih vlogah, katere predpisuje zakon v zadevi zgradarine v interesu hišnih posestnikov. Temu nedostatku hoče odpomoči brošura, ki izide te dni na književnem trgu pod naslovom »Zgradarina«, katero je sestavil davčni kontrolor g. Lovro Novak v Ljubljani. Brošura obsega tudi vzorce za prijave in pa ključe, kako se izločajo mestne davščine iz kosmatih najemnin, da se izračuni čisti dohodek, ki je zavezan »Zgradarini«. Na praktični vrednosti je brošura pridobila tudi s tem, da vsebuje ključe za preračunavanje osnovnega in dopolnilnega davka tako glede pridobnine in zemljarine in končno tudi glede zamudnih obresti. Ključi so zelo praktično sestavljeni in omogočajo naglo, točno in zanesljivo preračunavanje osnovnega in dopolnilnega davka. Brošuro je rodila praktična potreba in bo brez dvoma dobro služila vsakomur, ki ima opravka posebno z zgradarino. Vsled tega jo vsem tem toplo priporočamo. Dobiva se v knjigarnah in stane Din 25·—.

Tržna poročila

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 10. oktobra 1930 je bilo pripeljanih 102 svinje in 1 ovca. Cene so bile sledeče: mladi prašiči od 5 do 6 tednov stari 80—100, od 7 do 9 tednov stari 150—200, od 3 do 4 mesece stari 250—300, od 5 do 7 mesecev stari 400—450, od 8 do 10 mesecev stari 550 do 650, 1 leto stari 900—1000 Din komad; 1 kg žive teže 10—13, 1 kg mrtve teže 15—17 Din; ovce 175 Din komad. Prodanih je bilo 45 svinj in 1 ovca.

Dobava-prodaja

Dobave. Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 17. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 24 komadov »Lutzovih« peči in 10 komadov litoželeznih delavniških peči. — (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.) — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 27. oktobra t. l. ponudbe glede dobave stikalnih doz in pripadajočih vtikačev, 50.000 kg portland-cementa, razne pločevine, železa, jermenic, verig za lokomotive, zakovic, kovinskih žagic, plinovih cevi, viscinovega filtrirnega olja, varoval, varovalnih vložkov, jamskih vodotesnih telefonov, 1 transformatorja in 1 naprave za preizkuševanje olja. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 27. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 5000 m pocinkanih vrvi in 500 m cevi iz kovanega železa. — Dne 27. oktobra t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave signalnega materijala. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 23. oktobra t. l. se bo vršila pri Glavnem sanitetnem skladišču v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave raznih zdravniških kemikalij. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem skladišču.

VINOCET

Tovarna vinskega kisa, d. z o. z.
Ljubljana
nudi
najfinejši in najokusnejši
namizni kis
iz pristnega vina
Zahtevajte ponudbo!
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.
Telefon štev. 2389.

Elektrotehnično podjetje
IVAN MIHELČIČ
Ljubljana
Borštnikov trg 1

naznanja cenj. občinstvu, da se je sedaj preselil tudi s stanovanjem na Borštnikov trg 1, ter prosi vse odjemalce, naj se obračajo odslej izključno na ta naslov in na telefonsko številko 27-04. Priporočam se za nadaljno naklonjenost
IVAN MIHELČIČ, elektr. podjetje

„BRZOVOZ"
Ljubljana - Maribor - Ljubljana
vozi tovorni avto ter prevzame različne pošiljke, večje ali manjše.
Odhod vsak torek in četrtek, povratek drugi dan.
Cenjenemu trgovstvu in občinstvu se priporoča
„BRZOVOZ"
LJUBLJANA - Celovška cesta 79
Telefon št. 2343

TISKARNA MERKUR
TRG.-IND. D. D.
LJUBLJANA
Gregorčičeva ul. 23. Tel. 2552
se priporoča za naročila vseh trgovskih in uradnih tiskovin. Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, statute, tabele, letake i. t. d. Knjigoveška dela izvršuje v LASTNI KNJIGOVEZNICI

Veletrgovina
A. Šarabon
Ljubljana
priporoča
Specerijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke - Raznovrstno rudninsko vodo
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z elektr. obratom
Cenik na razpolago!

KUVERTA
DRUŽBA Z O. Z.
Tvornica kuvert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot 1 Karlovska c. 2

Trgovci! Naročajte in širite „TRGOVSKI LIST"!

Urejа dr. IVAN PLESS. — Za Trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: O. MICHALEK, Ljubljana.